

12) na, gali mēlupdyt asmenybē.

9-

Vinco Krēvis "Skīgaila"

"Skīgaila" - istorinė keturių dalių drama. Tai vienas labiausiai Vakarų Europos "keliamus" kolarimus atitinkančių Vinco Krēvis veikalų. "Skīgailoje" narstomas žmogaus egzistencinės problemos, stebimas stiprus herojaus moralinis žlugimas, keliamos religijos klausimas. Dramoje vaizduojami Viduramžiai bei ty laikų Lietuva. Tai ypatingai sunkūs ir tamsūs mūsų šalies laikai, kai Lietuva išgyveno sunkias moralines, religines, valdžios krizes. Iš žmonių atimamos šimtmečius juos palaikę tikėjimas, o muolat keičiantis valdovams žmonės nebeprisitaikė ir jais. Šiuos laikus ir jų atmosferą V. Krēvis perteikia pačiuoju mažai žinomą ir trumpai valdžiuo kunigaitėm Skīgailos istoriją. Viena dramos veiksmo metu

matome nepastorų, benkeičiantį Skīgailą. Pradijęs kaip senas tradicijas gings valdovas, jis pamažu moraliskai žlunga, kol galiausiai dramos pabaigoje pralaimi kaip žmogus ir kaip valdovas, išiskai prarandamas humo-niškumas.

Trečioji dramos dalis "Palūžumios nielos" vaizduoja jau drosiskai pankeitusi kunigaitė-prandeda moralini Skīgailos žlugimais. Jo pankeitimo priežastys aiškiai atskleidžiamos ir aptariamos antroje scenoje.

Mūnybės Skīgaila sėdi tamnėje menėje, atėjęs Daugaila praneša apie kelio nu-mānyms patektį pas kunigaitėtių. Visos jų pokalbi prasmelktas savotiško Skīgailos nepanikejimo, kartaus varkazmo. Kunigaitėti jaučiasi mēlupdytas pralaimeto mūšio, kai jis išdavi jo paties būriai. Bet labiausiai jis pavėiki jo moralinio oponeuto ir autoriteto stardo žūti ir neti-keta žinia apie jo netikro lenkoto. Šindyje valdovas lyg ir truloty priferti savo žikijimą

taip nosūdzīdīai gīnānciam zīnīei. Jodīl jō atrīver-
tīmas" sagīnūzēdō skīgāilō. Ne jān ī jī melēvo?
Šī skāndīnū īpūvenīmas veīkīa ī skīgāilōspō-
kālīj mē Daugāilā: "Kūo tō mētō, kōi stāndes
atīzādējō sēnū dīevū ī mīrdārnās nāvīg
pāpērbī, ās rēbēstīnū nēi dīevāi, nēi zīmō-
nēmīs." Kūnīgāikštīs tājō nēbīpēsītīkī
nāvō āplīnkā, jōg tāvīa nētgi ītkīmīānīcī
jām tārnāujāntī Daugāilō. Vīnījām īmā rō-
dītī melāgīāi ī jī vērīsklendīvā nāvījē, kāip ī
jē, īmā rūpīntī tīk nāvīmī: "Bēt ās nēn sāv
gōvō īēskān ī dāvīānū nēkām." [Tāv tājō
Daugāilōs kīpōmīs kālvā īlgāmētī pētīzītīs,
mīkāuptā tārnāujānt īvāīrīēm gīmtō krāt-
tō kūnīgāikštīāms. jī nōnī pāmīkītī vāldō-
vū, zīnōtī, kād nīā, kō jī dāvō, dāvō dēl
nāvō sālīs. jī rākō: "Mēs jāmījē mātō-
mē nāvō vādīs, gīmtōjō krātō gūnējūs, o
jūs nōrītē mūs pāvērītī nāvō āublīnīpū
āīstījū jīrānkīn." Kālvā jē īmā kālvītī-
kāpē pāvārtās zīmonēs, kūrī^{ems} atstōvā-
jā Daugāilā. Tāīānū skīgāilōs nūvīj-

līmās pāmēlēs ī jūs. Nōrs nēkād mē jānī tī-
nōgīāi nūvīdītūē, jī māmō, kād ī jē pīktīī
nēdōrī: "Vīnūr nēkšybē, vīnūr tīk smāvē."
Daugāilē gīnā zīmonēs, tīkī, kād īntīgōs dāv
nēpārīkē jī nāvūj. Tāī nūkēlīē dāv dīdēs-
nī skīgāilōs pāmīstīkītījīnūj rāvīmī pācīn:
"Tāv, tāj ās nēnās tīk pīktas, ās zīānūs,
nēdōrēs, gī tūoktīs, o nīnī zīmonēs gōvī." Tāī-
gī kūnīgāikštīs pāmīnētīs, nēbēzīnō, kūr īrīkō-
tī blōgī-āplīnkojē ār nāvījē.

Šījē sūnōjē ītīn sāvārbīōs rēmārkōs,
kūrīnōmīs āvtorīnūs pōr tān tīkūs pētījūp-
tēkīā īnfōrmācījē. Pūējīs pūē dāvīs Dau-
gāilē dāv kūrī bōlīg nēnā, pūējīs pē-
lūcīnōjā skīgāilōj ī kōktōj ī nēkō nētē-
rēs nēnā. tōk pūēlīnī rōdō ypātīnīāīstīp-
rīs ī lābōnī āsmēmīnīg rīsīj tājōj sījēnō-
nīj. Daugāilē pāmēlīā tārnī sēnās tēvās,
jām pāmātīs nāvō nūtrīkūjī nīnūj ī
nēkūs ^{dāvījām} nēpālītīs jām pādētī. Šījē gētēs
īrēīstīkīā pāvērītīs zīmonīj pāvērīnūj vāldōvī,
sēnō, pātījūmīs zīnōpānūs pālēīkījīnūj bēslīn-

kančiam, jaunam vadui.

Scenoje parirodo senas žinys Skurdulis. Po Staro mirties Skirgaila praranda labai svarbų patarėją ir draugą. Jis vieną jį dar tikėjo, tik jis galėjo motyvuoti Skirgailą, suteikti religinį pagrindą, aiškumą. Taip kunigaikštis tikisi, kad galbūt kitas žinys, Skurdulis, galėtų atstoti Starą. Tačiau kreipėsi patarime į jį. Skirgaila išgirste, kad tauta atsižadė naujo dievo, kaip kaip atsižadėjo senąjį. Jis tik vienas Prāmzius - dieviškesis vyras: „Bet m tik, kaip ji pavertė naują dievą, kurio vardas sauksis jo, perbūs visuomet to patį, didis, paslaptinis Prāmzius, kuris gyvena ne ten ir ne čia, ne gėnuolymuose mūsų, ne naujose šventovėse, bet žmogaus mėlėje.“ Tada niskas yra beprasmiška, nėra tikros ticos, nėra dėl ko kovoti. Tikas priklauso nuo žmogaus tikslo, požiūrio. Anot Skurdulis: „Svarbiausias gyvenimo uždavinys - išgyventi taip amžių, kad savo darbas

nenuskriaustai būtų ir nepaverstai jų kentė.“ Skirgaila iš žynio laukė paramos, o gavo tik dar daugiau skausmą klavimų. Juk jei tikis Skurduliu, jis nuo pat pradžių niskas darė blogai. Ištraukos pabrėpėje, jau antros kartę nuskamba nuomonė, kad Skirgailos mela sena. Iš pradžių teisei kei Daugaitė, o po to patvirtino žinys. Tai pabrėžia kunigaikščio numišimo, nuovargio būseną.

Šioje scenoje parimėtas ir nutikęs Skirgaila iško paramos, patarimo. Pirmausia jam į pagalbą atskubė seni ir patikimi žmonės, tačiau netgi jie nungėbė jam padėti. Skirgaila taip lika be moralinio pagrindų, aiškios krypties. Ji parilika klajoti savo vidaus aistrų labirintuose, o tai yra pagrindinė jo pralaimėjimo priežastis.

9